

ZAGADNIENIA EGZAMINACYJNE – HISTORIA - KLASA 5

1. Pierwsze cywilizacje - Mezopotamia

(pojęcie cywilizacji, życie pierwszych ludzi; Mezopotamia jako miejsce powstania pierwszych cywilizacji; znaczenie wielkich rzek dla rozwoju najstarszych cywilizacji; struktura społeczna; politeistyczne wierzenia religijne; osiągnięcia: system nawadniający, pismo, dwunastkowy system obrachunkowy, koło, rydwan; znaczenie terminów: kanał nawadniający, Kodeks Hammurabiego, politeizm, zikkurat, Bliski Wschód).

2. W Egipcie faraonów.

(cywilizacja nad Nilem; struktura społeczna w starożytnym Egipcie; religia starożytnego Egiptu jako przykład politeizmu; wiara w życie pozagrobowe; osiągnięcia: piramidy, mumifikacja, astronomia, pismo; znaczenie terminów: faraon, hieroglify, mumia, sarkofag, piramida).

3. Starożytny Izrael.

(wyjście Mojżesza z Egiptu do Ziemi Obiecanej; król Salomon i Świątynia Jerozolimska; niewola babilońska; Dekalog i Stary Testament; znaczenie terminów: monoteizm, judaizm, Jahwe prorocy, Dekalog, Biblia; Tora, Mesjasz, Mojżesz, menora, Świątynia Jerozolimska, Ściana Płaczu, królowie Dawid i Salomon, gwiazda Dawida).

4. Starożytne Indie i Chiny.

(cywilizacje doliny Indusku, osiągnięcia kultury starożytnych Indii, cywilizacja starożytnych Chin, Jedwabny Szlak)

5. Starożytna Grecja, jej kultura i władza.

(warunki geograficzne Grecji; Ateny jako przykład greckiej polis; cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej; wychowanie spartańskie; mity greckie; teatr grecki - dramat i komedia starożytna Grecja jako ojczyzna filozofii; wierzenia starożytnych Greków idea igrzysk olimpijskich; sztuka grecka i klasyczne kanony piękna; znaczenie terminów: Hellada, Hellenowie, obywatel, agora, dialog, demokracja, falanga, hoplici, amfiteatr, Troja, Olimp, pięciobój olimpijski, filozofia, Akropol, kolonie).

6. Starożytny Rzym, jego ustrój i kultura.

(legendarne początki państwa rzymskiego; zasady ustrojowe republiki rzymskiej; podboje rzymskie; Rzym cesarstwem; romanizacja prowincji; kryzys cesarstwa - walki o tron, najazdy plemion barbarzyńskich; społeczeństwo starożytnego Rzymu; wierzenia Rzymian; rzymskie drogi i budowle; prawo rzymskie; znaczenie terminów: monarchia, republika, patrycjusze, plebejusze, senat, konsulowie, dyktator, trybun ludowy, namiestnicy, romanizacja, barbarzyńcy, gladiatorzy, bazylika, amfiteatr, akwedukt, Koloseum).

Szkoła Podstawowa

7. Początki chrześcijaństwa.

(Judea - prowincja rzymska; Jezus z Nazaretu i powstanie chrześcijaństwa; rola św. Pawła oraz św. Piotra w rozwoju chrześcijaństwa; przyczyny prześladowań chrześcijan ; Konstantyn Wielki i edykt mediolański; wielka wędrówka ludów i upadek cesarstwa rzymskiego; znaczenie terminów: Mesjasz, apostołowie, Ewangelia, Biblia - Stary i Nowy Testament, biskup Rzymu - papież, Hunowie, wielka wędrówka ludów; data i związane z nią wydarzenie: 313 r.; cesarstwo wschodnie – cesarz Justynian Wielki i jego kodeks; rozłam w Kościele 1054r).

8. Początki islamu.

(ludy arabskie; nauki Mahometa; pięć filarów islamu; podboje Arabów; kultura arabska; cyfry arabskie; szachy; algebra; znaczenie terminów: arabeski, meczet, imam, Czarny Kamień, Koran, dżihad, kalif, kalifat; data i związane z nią wydarzenie: 622 r.).

9. Nowe Państwa w Europie.

(państwo karolińskie, powstanie nowych państw w Europie, Wikingowie, Słowianie)

10. Wyprawy krzyżowe.

(państwo Turków seldżuckich; przyczyny wypraw krzyżowych; utworzenie Królestwa Jerozolimskiego; krucjaty i ich przebieg; zakony rycerskie – krzyżacy , joannici, temlariusze; upadek Akki ; skutki wypraw krzyżowych; znaczenie terminów: Ziemia Święta, synod, Lewant, Bliski Wschód, krucjata, krzyżowcy, zakony rycerskie ; daty i związane z nimi wydarzenia: 1095, 1096, 1099, 1291).

11. Społeczeństwo średniowiecza i jego zajęcia.

(państwo patrymonialne; senior i jego wasale; lenno i znaczenie posiadania ziemi - system feudalny; kształtowanie się stanów; od giermka do rycerza; kultura rycerska; lokowanie wsi; renta feudalna; lokacja miast; prawo miejskie; rodzaje zakonów; styl romański i gotycki w sztuce; znaczenie terminów: herb, lokacja, pańszczyzna, lenno, sołtys, ława wiejska, ławnicy, kmieć, patrycjusze, pospólstwo, plebs, rzemiosło , rzemieślnicy, cech, uniwersytet, skryptorium, przypory, witraże, miniatura, inicjał, paż, giermek, barbakan, radło, pług, zakon żebraczy, ratusz).

12. Kościół i kultura na zachodzie Europy – spór cesarstwa z papieżem.

(zakon, klasztor, benedyktyni, cystersi, teologia, skryptorium, katedra, uniwersytety, zakony żebracze, styl architektoniczny romański i gotycki, zakony żebracze, Henryk IV, Grzegorz VII, celibat, kardynał, konkordat wormacki).

13. Rządy Mieszka I i Bolesława Chrobrego.

(państwo Polan; dynastia Piastów; Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski; małżeństwo Mieszka I z Dobrawą; chrzest Polski i jego znaczenie; bitwa pod Cedynią; misja św. Wojciecha; zjazd gnieźnieński i przybycie cesarza Ottona III; rozwój polskiego Kościoła; relacje Bolesława Chrobrego z sąsiadami i toczony wojny; koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski i jej znaczenie; znaczenie terminów: książę, gród, metropolia, arcybiskupstwo, biskupstwo, koronacja, margrabia ; daty i związane z nimi wydarzenia:

Szkoła Podstawowa

ul. K.K. Baczyńskiego 9, 05-092 Łomianki

e-mail: sekretariat.sp@ksr.edu.pl; tel. +48 885 373 380

www.ksr.edu.pl

966, 972, 997, 1000, 1002-1018, 1025).

14. Testament Bolesława Krzywoustego i skutki rozbitcia dzielnicowego.

(konflikt synów Władysława Hermana; walka Bolesława Krzywoustego o Pomorze Wschodnie i Zachodnie; podział państwa polskiego na dzielnice; walki wewnętrzne pomiędzy przedstawicielami dynastii Piastów; utrwalenie podziału politycznego ziem polskich; osłabienie Polski na arenie międzynarodowej; bitwa pod Legnicą; przemiany społeczne i gospodarcze; sprowadzenie Krzyżaków na ziemie polskie; polityka Zakonu względem ziem polskich; zajęcie przez Krzyżaków Pomorza Gdańskiego; próby zjednoczenia ziem polskich przez książąt śląskich; Przemysław II królem Polski; panowanie Waława II i Waława III; znaczenie terminów: palatyn, bracia przyrodni, testament, seniorat; daty i związane z nimi wydarzenia: 1109, 1116, 1122, 1138, 1226, 1227, 1241, 1295, 1300).

15. Polska za czasów Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego.

(polityka Władysława Łokietka i jego koronacja; konflikt Władysława Łokietka z Krzyżakami i bitwa pod Płowcami, rola Kościoła w zjednoczeniu Polski; polityka zagraniczna Kazimierza Wielkiego; przyłączenie nowych ziem do państwa polskiego; pokój z zakonem krzyżackim; zjazd monarchów w Krakowie - uczta u Wierzyńka, umocnienie granic państwa; rozwój gospodarczy państwa; założenie Akademii Krakowskiej; układ dynastyczny Andegawenów; znaczenie terminów: insygnia koronacyjne, Szczerbiec, społeczeństwo stanowe, przywilej, prawo lokacyjne magdeburskie, prawo lokacyjne lubeckie, dyplomacja, układ dynastyczny; daty i związane z nimi wydarzenia: 1320, 1331, 1333, 1343, 1364).

16. Dynastia Jagiellonów na tronie polskim - jej początki i rozwój.

(śmierć ostatniego Piasta na tronie polskim; panowanie Jadwigi Andegaweńskiej i małżeństwo z Jagiełłą; unia polsko - litewska w Krewie i w Horodle; państwo polsko-litewskie; przyczyny wybuchu wielkiej wojny z Zakonem w 1409 r.; bitwa pod Grunwaldem; I pokój toruński; spór polsko - krzyżacki na soborze w Konstancji; król Władysław III i jego śmierć w bitwie pod Warną; Związki Pruski - wojna trzynastoletnia z zakonem krzyżackim; II pokój toruński; Kazimierz Jagiellończyk i odzyskanie dostępu do Morza Bałtyckiego; rządy Jagiellonów w Czechach i na Węgrzech; znaczenie terminów: unia realna, unia personalna, pospolite ruszenie, wojsko zaciężne, najemnicy, rada królewska, poseł, izba poselska; daty i związane z nimi wydarzenia: 1370, 1385, 1409, 1410, 1411, 1413, 1414-1418, 1444, 1447, 1453-1466).

Szkoła Podstawowa

ul. K.K. Baczyńskiego 9, 05-092 Łomianki
e-mail: sekretariat.sp@ksr.edu.pl; tel. +48 885 373 380
www.ksr.edu.pl